

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šte. rač. 11.153. Telefon 3112

Šest let brezposelnosti slovenskega učiteljskega naraščaja

Ni ga glasu, ki bi tako žalostno odjeknil med slovenskim učitelstvom, kakor proseč klic več stotin nezaposlenih učiteljskih abiturientov za delo, kruh in eksistenco, za človeka vredno življenje. Pred našimi očmi hirajo telesno, duševno in moralno mlada življenja, vtapljajo se v negativizem in pesimizem, iztezajo brezmočne roke po rešilni bilki — zaman: ne moremo jim na pomoč. Vse, kar zmoremo, je, da z njimi vred kličemo v svet glas o nesreči, ki se bliža, da obujamo javno vest ter skušamo prepričati, da vse to ni potrebno, ni nujno.

Zal, vse naše vpitje se izgublja v gluho noč. Od nikoder nikakega odmeva. Podoba je, da se tudi to vprašanje rešuje po stari prislovcu »Kdor molči, desetim odgovori«. Poglavje brezposelnosti naših učiteljskih abiturientov, ki so dosegli v letošnjem letu rekordno število 719, se uvršča tako z adekvatno aktualnostjo v celotno problematiko slovenske prosvete.

In vendar ne smemo pustiti, da bodo šli odločujoči činitelji še nadalje preko tega vprašanja molče na dnevni red. Rekli smo, da je postala ta zadeva del slovenske kulturne problematike. Število brezposelnega učiteljstva raste iz leta v leto — že dolgih šest let. Kulturno vprašanje iz tega je pa postalo samo pri nas, v Sloveniji. Nikjer ni po drugih delih države niti približno toliko čakajočega učiteljstva kakor pri nas, nikjer ni pa tudi drugih čakajočih problemov toliko, kolikor se jih je nakupičilo zadnja leta v vsem slovenskem kulturnem življenju. Slovenija postaja pojem perečih vprašanj, ki čakajo, »vehementno« čakajo na rešitev. Vsa ta vprašanja dozorevajo polagoma, a neizbežno, v eno samo težko in vedno bolj pereče slovensko vprašanje.

Že zopet se zbirajo naši narodni zastopniki v stolnem Beogradu Jugoslavije, v tistem Beogradu, kjer se morajo reševati tudi naša vprašanja, kjer se mora slišati tudi slovenski glas, kamor je poslalo tudi naše ljudstvo svoje odposlance.

V teh dnevih, ki imajo odločiti zopet za vse leto možnosti gmotnega in duhovnega razvoja slovenskega dela naše države, dvigamo ponovno svoj glas in kličemo vsem, ki po svojem poslanstvu morajo prislusniti bednim in čakajočim, vsem onim, ki zro ob vratih novega proračunskega leta z upom in trepetom v svojo bodočnost. Ali se začenja zanje zopet novo leto, eno celo leto stradanja in obupavanja, zopet eno leto počasnega hiranja in propadanja v brezdelju in razdvojenosti? Ali se današnji svet in celo njegova elita res ne more vziveti v strahotno stanje mladega človeka, ki čaka štiri, pet in celo že šest let, kdaj se ga bo naše krščansko občestvo usmili in mu odprlo vrata, ne v blagodat in razkošje, marveč v trdo delo, ki naj mu vrne vero, da je na svetu še potreben, da njegova eksistenca ni več nonsens, ne usodna pomota in igrača brez vrednosti v rokah zlih moči, ki z mefistovsko naslado tirajo vso našo »kulturo« na rob propada.

Ali se bo sedaj, na pragu sedmega proračunskega leta zaustavila ta pot, ali smejo ti naši najbednejši upati, da pomeni letošnje leto preobrat k boljsemu? Ali je mogoče ali ne, da neha letos, ko vsa naša oficialna javnost s ponosom ugotavlja splošen preobrat na boljše, za brezposelno slovensko učiteljstvo doba trpljenja in obupavanja in da pade tudi nanje usmiljen drobce povračajoče se gospodarske konjunkturo? Ali bo z njimi vred deležna tudi naša slovenska osnovna šola ogrevajočega žarka nove, toplejše in kulturnejše dobe, po kateri hrepenimo že toliko let?

Kolikokrat smo že kričali svojo bol v gluho noč!

Ne moremo verjeti, da bi nas doletela ista usoda tudi sedaj po šestih letih. Ne moremo verjeti, ker nočemo in ne smemo postati obupanci, ker nam je optimizem še edino oporišče, ki nas drži kot rešilni pas na valovih današnjega kaosa.

Verovati hočemo, da se naša slovenska delegacija v prestolnici zaveda, kakšne so razmere pri nas in da ne sme pustiti slovenske mladine, da bi v prenatrpanih razredih še nadalje zaman čakala na svoje vzgojitelje, ne mladega učiteljskega naraščaja, da bi stopil tudi v sedmo leto

svojega brezdelja, ko je vsepovsod toliko dela med deco in odraslimi, ko bo zahtevala nova doba na vseh prapriščih novih organizatorjev in učiteljev, če naj slovensko ljudstvo izide enakopravno in življenja zmožno iz enega svojih najtežjih zgodovinskih razdobij.

Nujna je rešitev problema brezposelnih učiteljskih abiturientov

Problem brezposelnih učiteljskih abiturientov ne zadeva samo onih 700 mladih brezposelnih učiteljev, ki danes čakajo namestitve, ta problem zadeva ves učiteljski stan in še več, zadeva narod in državo kot celoti. L. 1931. je rojstno leto brezposelnosti med učitelji.

V Sloveniji imamo 4 učiteljska, 2 državni, ki sta mešani, in 2 privatni ženski.

Spodnja tabela kaže, koliko učiteljev in učiteljic so nam dala ta učiteljska v razdobju od l. 1931. do 1936.

Leto	Absolviralo na šoli					Skupaj		Vseh
	moško učit. Ljubljana	moško učit. Maribor	žensko učit. Ljubljana	žensko učit. Maribor	Zasebna učiteljska	moških	ženaskih	
1931	38	41	70	60	—	79	130	209
1932	39	49	74	58	—	88	156	244
1933	22	41	66	69	—	63	135	198
1934	30	50	58	74	46	80	178	258
1935	37	27	54	+0	28	64	142	206
1936	27	24	50	51	39	51	140	191
Skupaj	193	232	372	372	137	425	881	1306

Dočim so do l. 1931. vsi absolventi prej ali kasneje stopali v službo, ostaja od l. 1931. naprej vedno večje število brezposelnih, kot kaže naslednja tabela.

Letnik	Abiturientov	Nameščenih	Ostane	Do letos nameščenih	Ostane brezposelnih
1931	209	53	156	53	156
1932	244	14	230	67	386
1933	198	—	198	67	584
1934	258	340	—	407	502
1935	206	98	108	505	610
1936	191	82	109	587	719
Skupaj	1306	587	7.9	587	719

Iz tabele jasno razvidimo, da število brezposelnih stalno raste, čeprav število absolventov (z izjemo l. 1932. in 1934.) pada. Letno absolvirajo učiteljska ca. 217 abiturientov, službo jih dobi pa samo ca. 97, torej jih ostane letno brez službe ca. 120. Tako dobimo končno sliko, da je izmed 1306 abiturientov od l. 1931. do 1936. ostalo brez posla 719, t. j. 55%.

Javlja se nam vprašanje, kdaj bo to veliko število brezposelnih učiteljev prišlo do kruha, če bodo dobivali namestitve, kot so jih do zdaj, po »kapljicah«? Če dobi službo vsako leto ca. 97 absolventov, bo nameščenih čez 5 let 485 učiteljev, ostalo jih bo še 234 s prirastkom v 5 letih; ca. 1300! Po tem računju bodo namešteni vsi tisti, ki sedaj čakajo, šele čez 7 let (97 x 7 = 679). Seveda bo do takrat že ca. 1500 novih brezposelnih!

Jasno nam mora biti, da s tem načinom reševanja brezposelnosti v učiteljskih vrstah kot je bil v zadnjih 6 letih (z izjemo l. 1934., ko je bilo nameščenih prav toliko, kot jih je absolviralo), ne bo problem rešen! Za letošnje leto je predvidenih za vso državo 800 novih nastavitvev, od teh jih odpade na Slovenijo 10%, t. j. 80.

V interesu mladih ljudi, ki so brez dela in kruha, in v interesu narodne prosvete pa je, da se ta problem reši čimprej in korenito!

V interesu 700 mladih ljudi, ki so si kot svoj življenjski namen in delo izbrali učiteljski poklic, se zanj 9 let pripravljali v šoli, večinoma vsa ta leta bedno živeli, saj so skoraj vsi iz revnih, kmečkih, delavskih in nižjeuradniških slojev, za katerih študij so si starši trgli od ust zadnji grizljaj. Zdad stradajo naprej, životarijo, tlačijo jih zavest, da si ne morejo ustvariti najprimitivnejših ekonomskih pogojev za življenje, in kar je še hujsje, da njihova mladost tone v brezdelju, in četudi delajo karkoli, da je to delo brezciljno, ker ni to njih življenjsko delo, za katerega so pripravljani in poklicani. Nekateri, zlasti dekleta, čakajo brez posla že od l. 1931. — dolgih 6 let. Živeti moram! to je edina gonilna sila, ki jih vodi v tovarne kot navadne delavke, v gostilne kot natakarice, ali pa se udinjajo za smešno ceno kot pestunje, varuhinje, instruktorice, postrežnice, sobarice itd. itd. Svoji izobrazbi primerne službe ne dobijo, ker je dovolj kvalificiranih ljudi,

učiteljska izobrazba pa jih usposablja samo za učiteljski poklic.

Pa naj zopet govorijo suhe številke!

Obupno	Zelo slabo	Slabo	Razmeroma dobro	Dobro	Zelo dobro
pomanjkljiva hrana, nezdravo stanovanje, brez dohodkov, brez očeta ali matere, mnogo otrok v družini	majhni dohodki staršev	skromni dohodki staršev	kolikor toliko dohodki staršev	dobri dohodki staršev	dobro situirani starši
119	160	238	93	92	17

517 brezposelnih abiturientov, t. j. 72% strada, 119 med njimi jih je v obupnem stanju! Kaj pomeni dve in še večletno životarjenje brez vsakršnih dohodkov, med večnim tarnanjem in očitanjem ostalih članov družine, kateremu brez lastne krivde odjedajo kruh in odvzemajo prostor, bo razumel le tisti, kdor je to doživel.

Ali pa je res nadprodukcija učiteljskih moči, ali res ni mesta za teh 700 brezposelnih? Narobe! Naše šole kričijo po novih močeh, premalo je razredov, premalo učiteljev! Vzemimo v pretres samo najrealnejša dejstva:

V Sloveniji je 223 razredov zaprtih, ker ni učnih moči;

Odkrite besede brezposelne

Zdi se, da so besede o tem, kako čutimo in gledamo svojo brezposelnost, odveč, da mora biti vsakomur jasno, kaj pomeni za mladega človeka. Toda v resnici ni tako. Življenje je namreč s svojo trdoto brezobzirno poenostavilo sodbe in nazore. Ljudje so se umaknili v svet lastnih interesov in spremljajo vse, kar se godi izven meje teh interesov, površno in brez zanimanja. Če so se torej te dni vrnili v časopisne stolpe poročila o brezposelnih učiteljih, je premožnim pomenila le informacijo: 719 ljudi čaka na službo. V mislih so mogoče še dodali: »Težko res. Nekateri so gotovo brez sredstev, premožnih je malo. Ob takem številu je tudi revščine precej.« Mi pa nočemo podajati statistike zavoljo nje same, nočemo govoriti o gmotnih prilikah! Pokazati hočemo, da je brezposelnost v učiteljskih vrstah vsak dan ostrejši narodno kulturni problem po eni, in osebno psihološko-moralni problem po drugi strani. Pokazati hočemo, da smo narodu potrebni, da nas ne morita dejansko brezdelje in dolgočasje, temveč, da pogrešamo svojega dela, dela za katerega nas je usposobila naša izobrazba. Ne pošiljamo informacij, temveč apeliramo na srca vseh, ki čutijo narodno in človeško.

»Mladina je most iz polpreteklega v bodoči razvoj. Ona bo za nami zastavila plug, poglobljala brazde, sejala in krčila še neobdelano zemljo. Mladina, ne denar in stvarni kapital, je naše bogastvo. Mladina cvet naroda, ki bo rodil sad!« tako pravijo.

Mi smo mladina in hočemo biti cvet naroda, zato pa nočemo samo navdušenja in lepih besed. Z dejanjem pokažite, da znate varovati svoje bogastvo, da cenite lep, obetajoč cvet. Ob suši, v dolgem čakanju na blagoslovljeni čas, ki mu bo dal zoreti, ovne tudi najodpornije cvetje.

Ugotavljajo, da je naš narod majhen in gospodarski šibak. Ob mejah vztrajno rije nemški in madžarski iredentizem. Naše podeželje se industrializira. Povezanost kmeta z ostalimi sloji postaja vedno večja, gospodarske razmere se izpreminjajo, nov življenjski tok zahteva od kmeta samostojnosti in razsodnosti. Kako rešiti našo narodno in gospodarsko eksistenco? Sila, ki je ni moči prezreti, je narodova izobrazba. Dajte narodu učiteljev! Pošljite nas v pomoč starejšim, da bo šola res mogla vsakomur pokazati lepoto naše besede, odkriti z njo svet duha, ga po njej vključiti v pravo narodno občestvo, da bo

VSEBINA:

Šest let brezposelnosti slovenskega učiteljskega naraščaja.

Nujna je rešitev problema brezposelnih učiteljskih abiturientov.

Odkrite besede brezposelne.

Leto 1936.

LISTEK: Brezposelnim!

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

115 učiteljev slušbuje preko zakonite dobe, t. j. po 35 službenih letih;

mного razredov je prenatrpanih; en sam učitelj poučuje v enem samem razredu 90 do 120 otrok;

v Sloveniji je 488 enorazrednic, dvorazrednic ali trirazrednic, ki so prenapolnjene z učenci in učitelji preobremenjeni z delom, treba je novih razredov in vzporednic;

nekaj šol je celo zaprtih, ker ni učnih moči;

v mnogih krajih so potrebne nove šole.

Vsi ti problemi so vse preveč važni in obširni, da bi zadevali samo tiste mlade učitelje, ki čakajo na službo. Narodna prosveta, narodno šolstvo zahteva novih moči!

Bolj kot kdajkoli prej zahteva naša doba, da so najnižji sloji ljudstva izobraženi, da si za svoj obstanek in življenjski boj čim bolj in čim temeljiteje pripravijo. Brez usposobljenosti, ki jo daje znanje, brez izobrazbe, bo narod podlegel v težkem življenjskem boju, namesto da bi napredoval. Izobrazbo pa daje v prvi vrsti šola. Ta pa le tedaj, če ima vse pogoje, predvsem pa: dovolj učiteljev!

Pravica ljudstva je, zahtevati izobrazbo, pravica mladih ljudi je, zahtevati od družbe dela in kruha; dolžnost vseh tistih, ki so za to poklicani pa je, dati ljudstvu izobrazbo, dati mladini dela in kruha!

vsakdo deležen one izobrazbe, ki jo terja življenje, nad 200 zaprtih razredov, šole z več ur oddaljenim šolskim okolišem, enorazrednice z 90 do 120 otroki, 719 brezposelnih učiteljev, pa ne kažejo razumevanja problema, niti volje pomagati.

Brezposelni smo, brez dela.

Delo je več kot zaposlitev, je več kot zaslužek. Delo je udejstvovanje, ki usmerja zanimanje, stremljenje, misel in čustvo, daje smer celotnemu duševnemu razvoju. Delo zakoreninja v narodu in celotni družbi. Delo vpliva vero v življenje, je vir vedno nove duševne živosti in poguma. Delo je os človekovega gibanja v prostoru in času. —

Brez dela. Ponižno prijemamo torej za kljuko, vljudno se klanjamo in zahvaljujemo, kot da za nas ni večje sreče, kot prejmati miloščino. Za majhna plačila opravljamo priložnostna dela.

Smó delavci in delavke po tovarnah vsem v spotiko. Smó kot zakotni pisuni knjigovodje majhnim birtom, štacunarjem in trafikantom.

Smó vzgojiteljice, ki večkrat zamenjuje malomeščanske, danes ne več moderne »gubernante«.

Smó instruktorji, ki z oslovskim potrpljenjem in junaškim zatajevanjem podpiramo lenobo razvajenih otrok.

Smó prodajalci knjig po provinci s 5% provizijo.

Smó jelonoše v sezonskih hotelih.

Smó ptilje in šivilje brez obrtnih listov in spričeval.

Vsega se lotevamo v trpki pripravljenosti, a postajamo vsak dan manj potrebni. Na odsek prihajajo pisma. Vsepovsod po naši ljubi zemlji smo razkropljeni. Pisma so kakor ostareli, nagubani sadovi. —

Zemlja je lepa. Skoro se bo ob svežih, posejanih brazdah sprožil vrisk škranjčka. Raslo bo, cvelo, se ospelo in rodilo polje in drevje. V nas pa se vse drobi v enoličnem čakanju. Kakor mladi starci odpiramo srce sencam, da preganjajo vero v vrednost in lepoto življenja. Polagoma bo za nas resnična ena sama njegova podoba — boj za obstanek.

O svoji brezposelnosti govorimo, pa nismo sentimentalni. Ne prošajčimo, ne tarnamo. Vemo: dela je dovolj, pravico imamo do njega! Zato v svojem interesu in v interesu svojega naroda kličemo po takojšnji namestitvi!